

Βασίλειος Γκέρτσος, Εισηγητής ΣτΕ
Δημήτριος Πυργάκης, Εισηγητής ΣτΕ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Ενημέρωση με το Ν 4325/2015

- Διαγράμματα
- Ερμηνευτικά Σχόλια
- Νομολογία

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Ν 2690/1999

- Διαγράμματα
- Ερμηνευτικά Σχόλια
 - Νομολογία

Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας
Β. Γκέρτσος, Δ. Πυργάκης

ISBN 978-960-562-443-9

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επισημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Γιάννης Μαμαλούκος
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Αγγελική Ορφανουδάκη
Παραγωγή:	NB Production AM200715M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιχάλη 23, 106 80 Αθήνα

Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819

<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

Αθήνα: Μαυρομιχάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521

Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ.: 210 4184 212

Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600

Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

Βασίλειος Γκέρτσος, Εισηγητής ΣτΕ
Δημήτριος Πυργάκης, Εισηγητής ΣτΕ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Ν 2690/1999

- Διαγράμματα
- Ερμηνευτικά Σχόλια
 - Νομολογία

Ενημέρωση έως και τον Ν 4325/2015

NOMIKH BIBLIOTHEKH

Code of Administrative Procedure

V. Gertsos - D. Pirgakis

ISBN 978-960-562-443-9

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αφορμή και σημείο εκκίνησης για την έκδοση του παρόντος έργου υπήρξαν τα διαγράμματα που είχαμε εκπονήσει στα πλαίσια του τόμου «Διαγράμματα Γενικού & Ειδικού Διοικητικού Δικαίου» για το κεφάλαιο της Διοικητικής Διαδικασίας. Με γνώμονα την, κατά το δυνατόν, πιο ολοκληρωμένη και συστηματική παρουσίαση της ύλης που καλύπτει ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, με το παρόν έργο προσπαθήσαμε να εμπλουτίσουμε τα διαγράμματα αυτά και παράλληλα να αναπτύξουμε τις θεωρητικές πτυχές των αρχών που διέπουν τις διατάξεις του Κώδικα και, το σημαντικότερο, να παραθέσουμε με εξαντλητικό τρόπο την ερμηνεία που έχουν προσδώσει στις διατάξεις αυτές η διοίκηση, τα δικαστήρια και κυρίως η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Έχοντας αυτά κατά νου, πέραν των διαγραμμάτων, τα οποία αποσκοπούν στην ευσύνοπτη απεικόνιση των βασικών (νομοθετικών και νομολογιακών) παραμέτρων κάθε άρθρου, βασίσαμε την περαιτέρω ανάπτυξη στις ιστορικές καταβολές (παλαιότερες διατάξεις, αιτιολογικές εκθέσεις) και τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, στη διασύνδεση αφενός με διατάξεις ανώτερης τυπικής ισχύος (όπως το Σύνταγμα και η ΕΣΔΑ) και αφετέρου με λοιπές συναφείς νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις και, τέλος, στην διοικητική πρακτική (εγκύκλιοι της Διοικήσεως και γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους) και στην δικαστηριακή – νομολογιακή ερμηνεία. Για την ταξινόμηση της ύλης και την διευκόλυνση του αναγνώστη, η παρουσίαση κάθε ξεχωριστού κεφαλαίου ή ζητήματος είναι ευδιάκριτη τόσο στα διαγράμματα όσο και στα ερμηνευτικά σχόλια. Επισημαίνεται ότι έχουμε περιλάβει όλες τις νομοθετικές εξελίξεις από την έκδοση του Κώδικα έως τις πρόσφατες αλλαγές του Ν 4325/2015. Ευελπιστούμε ότι το έργο αυτό θα φανεί ιδιαίτερος χρήσιμο στον κατ' εξοχήν αποδέκτη των διατάξεων της διοικητικής διαδικασίας, τη διοίκηση, καθώς και στους υπολοίπους μελετητές και εφαρμοστές του δικαίου. Οφείλουμε, τέλος, θερμές ευχαριστίες στη κυρία Λίλα Καρατζά για την εμπιστοσύνη, με την οποία μας περιβάλλει, καθώς και την κυρία Εύη Γαλάνη, για την καθοδήγηση, την επιμονή και την υπομονή, καθώς και την εκδοτική επιμέλεια του έργου.

Ιούλιος 2015

Δημήτριος Πυργάκης - Βασίλειος Γκέρτσος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	VII
---------------	-----

Δημήτριος Πυργάκης, Διαγράμματα 1-18

Βασίλειος Γκέρτσος, Διαγράμματα 19-36

[1] Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας

Διάγραμμα.....	3
----------------	---

[2] Χαρακτηριστικά

Διάγραμμα.....	3
----------------	---

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο πρώτο - Ν 2690/1999

1. Περιεχόμενο	4
2. Προϊστορία	4
3. Συγκρότηση Επιτροπής.....	4
4. Αιτιολογική έκθεση Ν 2690/1999.....	5
5. Φύση και χαρακτηριστικά.....	6

[3] Υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής

Διάγραμμα.....	7
----------------	---

[4] Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής

Διάγραμμα.....	7
----------------	---

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 1 - Πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα

1. Περιεχόμενο	8
2. Αιτιολογική έκθεση.....	8
3. Υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής.....	9
4. Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής.....	9
4.1. Εν γένει το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ.....	9
4.2. Τα ΝΠΙΔ	9

4.3. Ειδικές περιπτώσεις	11
4.3.1. Εκκλησία της Ελλάδος.	11
4.3.2. Δημόσιος Τομέας	11
4.3.3. Διφυή νομικά πρόσωπα	12
[5] Αυτεπάγγελτη ενέργεια της Διοίκησης	
Διάγραμμα	17
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 2 - Αυτεπάγγελτη ενέργεια της Διοίκησης	
1. Περιεχόμενο	18
2. Αιτιολογική έκθεση	18
3. Έννοια αυτεπάγγελτης ενέργειας.	18
4. Προθεσμίες	19
5. Σχέση με το άρθρο 10 παρ. 5 ΚΔΔιαδ	19
[6] Αιτήσεις προς τη Διοίκηση	
Διάγραμμα	21
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 3 - Αιτήσεις προς τη Διοίκηση	
1. Περιεχόμενο	23
2. Αιτιολογική έκθεση	24
3. Αίτηση	27
3.1. Φύση και μορφή	27
3.2. Αιτήσεις μέσω Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών	27
3.3. Αίτηση που δεν υποβάλλεται αυτοπροσώπως	27
4. Σχέση με την παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας	27
5. Συμμόρφωση με απόφαση Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου -Υποχρέωση εξέτασης σχετικού αιτήματος.	28
6. Παραίτηση από αίτηση - ανάκληση αιτήσεως	30
7. Έντυπα αιτήσεων	31
8. Απόδειξη στοιχείων ταυτότητας	31
9. Υπεύθυνη Δήλωση	32
9.1. Σχέση με το άρθρο 8 Ν 1599/1986.	32
9.2. Χρήση και περιεχόμενο υπεύθυνης δήλωσης	32
9.3. Φύση υπεύθυνης δήλωσης	32
9.4. Κατάργηση αξίας της υπεύθυνης δήλωσης.	32

9.5. Τύπος υπεύθυνης δήλωσης	33
9.6. Υπεύθυνη δήλωση και συμπληρωματικά στοιχεία	33
9.7. Υπεύθυνη δήλωση και απλό φωτοαντίγραφο	34
9.8. Υπεύθυνη δήλωση και επικύρωση εγγράφου αλλοδαπής αρχής	34
9.9. Ημερομηνία υπεύθυνης δήλωσης	35
9.10. Ποινική ευθύνη λόγω ψευδούς υπεύθυνης δήλωσης	36
10. Αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών	37
11. Αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών για διαγωνισμούς για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων	38
12. Τηλεφωνικές αιτήσεις για πιστοποιητικά κ.λπ.	39
13. Ηλεκτρονικές αιτήσεις	40

[7] Διεκπεραίωση υποθέσεων από τη Διοίκηση

Διάγραμμα	43
---------------------	----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 4 - Διεκπεραίωση υποθέσεων από τη Διοίκηση

1. Περιεχόμενο	45
2. Αιτιολογικές εκθέσεις	46
3. Προθεσμία διεκπεραίωσης της υπόθεσης	47
3.1. Προθεσμία 50 ημερών	47
3.1.1. Υποχρέωση διεκπεραίωσης της υπόθεσης	47
3.1.2. Παράλειψη οφειλομένης νόμιμης ενέργειας και 4 ΚΔΔιαδ	48
3.1.3. Έννοια του ενδιαφερόμενου	49
3.2. Έναρξη προθεσμίας	50
3.3. Υποβολή αίτησης σε αναρμόδια υπηρεσία	50
3.3.1. Προθεσμία διαβίβασης στην αρμόδια υπηρεσία	50
3.3.2. Συνέπειες μη διαβίβασης της αιτήσεως στο αρμόδιο όργανο	50
3.3.3. Παραδείγματα: άρση ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως	51
3.4. Προθεσμία σε περίπτωση συναρμοδιότητας	51
3.5. Ειδικές προθεσμίες - εξαιρέσεις	52
4. Αντικειμενική αδυναμία διεκπεραίωσης	52
5. Αιτήματα ανεπίδεκτα εκτίμησης	52
6. Πιστοποιητικά και βεβαιώσεις	53
7. Απόδειξη παραλαβής	53
8. Υποχρέωση ενημέρωσης υπαλλήλων	53
9. Κυρώσεις - Επιτροπή του άρθρου 5 παρ. 13 του Ν 1943/1991	53
9.1. Διοικητική διαδικασία αποζημιώσεως - Άρθρο 5 του Ν 1943/1991	53

9.2. Φύση της αποζημιώσεως - Αρμοδιότητα εκδίκασης σχετικών διαφορών	55
9.3. Άρθρο 25 του Ν 4210/2013 - Κατάργηση της διοικητικής διαδικασίας αποζημιώσεως	56
9.4. Δικαστική διαδικασία αποζημιώσεως - Αγωγή βάσει των άρθρων 105-106 ΕισΝΑΚ	58
[8] Πρόσβαση σε έγγραφα - Αρχή της φανεράς δράσης της Διοίκησης	
Διάγραμμα	59
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 5 - Πρόσβαση σε έγγραφα	
1. Περιεχόμενο	61
2. Αιτιολογικές εκθέσεις	61
3. Δικαίωμα πρόσβασης - Αρχή της φανεράς δράσης της Διοίκησης (5Α και 10 παρ. 3 Συντ)	62
3.1. Δικαίωμα πρόσβασης.	62
3.2. Υποχρέωση της Διοικήσεως	63
3.3. Παραδείγματα	63
4. Έννοια του ενδιαφερομένου.	63
5. Διοικητικά έγγραφα	64
5.1. Έννοια διοικητικών εγγράφων	64
5.2. Πρακτικά	65
5.3. Βεβαιώσεις	66
6. Ιδιωτικά έγγραφα που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες	66
7. Εξαιρέσεις	67
7.1. Ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή	67
7.2. Απόρρητος χαρακτήρας του εγγράφου	71
7.3. Συζητήσεις Υπουργικού Συμβουλίου	73
7.4. Δυσχέραση έρευνας αρχών για την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης	73
7.5. Πειθαρχικές υποθέσεις.	73
7.5.1. Πειθαρχικό δίκαιο δημοσίων υπαλλήλων	73
7.5.2. Πειθαρχικά αδικήματα μελών ΔΕΠ ΑΕΙ	74
7.5.3. Πόρισμα προκαταρκτικής εξέτασης για δικαστικό λειτουργό	75
7.5.4. Πειθαρχικές υποθέσεις δικηγόρων	76
8. Άσκηση δικαιώματος	76
8.1. Ορισμένο αιτήματος χορήγησης εγγράφων	76
8.2. Καταχρηστικότητα αιτήματος χορήγησης εγγράφων	77
8.3. Τρόπος ασκήσεως δικαιώματος	78

8.4. Αιτιολογία αρνήσεως χορηγήσεως εγγράφων	79
9. Προθεσμία - Παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας	79
10. Πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	79
11. Πρόσβαση σε έγγραφα και δικαίωμα δικαστικής προστασίας	80
11.1. Νομολογία Συμβουλίου της Επικρατείας	80
11.2. Νομολογία ΕΔΔΑ	81
11.3. Γενικό Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης	82
 [9] Προηγούμενη ακρόαση του ενδιαφερομένου	
Διάγραμμα	83
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 6 ΚΔΔιαδ - Προηγούμενη ακρόαση του ενδιαφερομένου	
1. Περιεχόμενο	85
2. Αιτιολογική έκθεση	85
3. Έννοια - σκοπός - συνταγματική κατοχύρωση	86
4. Προϋποθέσεις - Πότε συντρέχει και πότε όχι η υποχρέωση;	87
4.1. Συνδρομή υπαίτιας - υποκειμενικής συμπεριφοράς	87
4.2. Επιμέτρηση προστίμων - Επιβάλλεται η υποχρέωση προηγούμενης ακρόασης	88
4.3. Δυσμενές μέτρο που στηρίζεται σε αντικειμενικά δεδομένα, επιβάλλεται κατά δεσμία αρμοδιότητα ή έχει πραγματοπαγή χαρακτήρα.	88
4.4. Καμία υποχρέωση για προηγούμενη ακρόαση, όταν απορρίπτεται αίτηση του διοικουμένου	89
4.5. Προηγούμενη ακρόαση μόνο για δυσμενείς ατομικές διοικητικές πράξεις	90
4.6. Ειδικές περιπτώσεις - Φορολογικές και κοινωνικοασφαλιστικές κυρώσεις	90
4.6.1. Πρόστιμα ΚΒΣ, επιβολή πρόσθετων φόρων	90
4.6.2. Έκτακτη εισφορά του άρθρου 18 του Ν 3758/2009	92
4.6.3. Πράξη προσδιορισμού φόρου κληρονομίας	92
4.6.4. Έκτακτη εισφορά των άρθρων 15 επ. του Ν 257/1976.	93
4.6.5. Φορολογία εισοδήματος - υποβολή δήλωσης φορολογίας	94
4.6.6. Έκδοση Πράξης Επιβολής Εισφορών (ΠΕΕ) ή Πράξης Επιβολής Πρόσθετης Επιβάρυνσης Εισφορών (ΠΕΠΕΕ).	94
4.7. Ειδικές περιπτώσεις - Απέλαση αλλοδαπών	95
5. Διαδικασία ακροάσεως	96
5.1. Περιεχόμενο κλήσεως	96
5.2. Κοινοποίηση κλήσεως	97
5.3. Ανέφικτο κλήσεως διοικουμένου	98

5.4. Τρόπος ακροάσεως.	99
6. Επείγουσες περιπτώσεις	102
7. Διοικητική προσφυγή	103
8. Μη αυτεπάγγελτη εξέταση του ουσιώδους τύπου της προηγούμενης ακρόασης.	104
9. Λυσιτέλεια προβολής σχετικού λόγου ακυρώσεως	105
10. Λυσιτέλεια προβολής σχετικού λόγου προσφυγής.	106
11. Συνέπειες μη τήρησης του ουσιώδους τύπου της προηγούμενης ακρόασης - Συμμόρφωση της Διοικήσεως	107

[10] Αμεροληψία των διοικητικών οργάνων

Διάγραμμα	109
-----------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 7 - Αμεροληψία των διοικητικών οργάνων

1. Περιεχόμενο	111
2. Αιτιολογική έκθεση	111
3. Έννοια - Κατοχύρωση	112
4. Υποχρέωση αποχής	115
4.1. Προσωπικό συμφέρον	115
4.2. Συζυγική ή συγγενική σχέση	115
4.3. Ιδιαίτερος δεσμός ή ιδιάζουσα σχέση ή εχθρότητα	116
4.3.1. Επαγγελματική, επιστημονική, πολιτική, συνδικαλιστική σχέση	117
4.3.2. Πνευματικός ανάδοχος (νονός).	118
4.3.3. Εχθρότητα - απλή έκφραση γνώμης - αίτημα πειθαρχικής δίωξης από τους διοικούμενους κατά του διοικητικού οργάνου	118
4.3.4. Εχθρότητα - υποβολή μηνύσεων ή εγκλήσεων.	119
4.3.5. Εχθρότητα - προηγούμενη δίκη ενώπιον του ΣτΕ	119
4.3.6. Η εχθρότητα πρέπει να προβάλλεται με ορισμένο τρόπο και να αποδεικνύεται	119
4.4. Γενική ρήτρα - Υπόνοια ότι το διοικητικό όργανο έχει ήδη σηματισμένη - προκατειλημμένη γνώμη.	120
4.4.1. Δήλωση μέλους συλλογικού διοικητικού οργάνου πριν από την επίμαχη συνεδρίαση του εν λόγω συλλογικού οργάνου.	122
4.4.2. Έκφραση γνώμης κατά την επίμαχη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου	122
4.4.3. Συμμόρφωση με αποφάσεις του ΣτΕ.	123
4.4.4. Προηγούμενη ένορκη εξέταση μέλους συλλογικού οργάνου στο πλαίσιο Ένορκης Διοικητικής Εξετάσεως	124
4.4.5. Παλαιότερη συνυποψηφιότητα κρίνοντος και κρινομένου.	124

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4.4.6. Πρόσωπο, το οποίο, με την ιδιότητα του διοικητικού οργάνου, εκδίδει μία διοικητική πράξη, και συμπίπτει με το πρόσωπο που την ελέγχει ή μετέχει στο συλλογικό όργανο που ασκεί τον έλεγχο αυτό	124
4.4.7. Κίνηση πειθαρχικής δίωξης από διοικητικό όργανο το οποίο είναι ταυτόχρονα μέλος πειθαρχικού συμβουλίου	126
4.4.8. Σύμπτωση αρμοδιοτήτων γνωμοδοτούντος και αποφασίζοντος οργάνου	128
4.4.9. Ίδιο γνωμοδοτικό όργανο - διαγωνισμοί προμηθειών	128
4.4.10. Ολομέλεια ΝΣΚ και Υπηρεσιακό Συμβούλιο ΝΣΚ	129
4.4.11. Αντικειμενική αμεροληψία - Συγκρότηση οργάνων για την παροχή ασύλου	130
5. Αυτοεξαίρεση	131
6. Αίτηση εξαίρεσης	131
7. Αυτεπάγγελτη εξαίρεση.	133
8. Έλλειψη απαρτίας	133
9. Παραδεκτός τρόπος προβολής λόγων περί ελλείψεως αμεροληψίας στο δικαστήριο	134
9.1. Προβολή ορισμένων λόγων.	134
9.2. Υποχρέωση προηγούμενης προβολής ενώπιον της Διοικήσεως	135
9.3. Λυσιτέλεια	135
10. Υποχρέωση αιτιολογίας από τη Διοίκηση επί των λόγων εξαιρέσεως.	135
11. Συνέπειες ελλείψεως αμεροληψίας.	136

[11] Αναπλήρωση των διοικητικών οργάνων

Διάγραμμα	137
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 8 - Αναπλήρωση των διοικητικών οργάνων

1. Περιεχόμενο	139
2. Αιτιολογική έκθεση.	139
3. Ορισμός – χαρακτηριστικά	139
3.1. Ο κανόνας – Αμεταβίβαστο αρμοδιότητας	139
3.2. Ορισμός	139
3.3. Διαφορές από μεταβίβαση αρμοδιότητας.	140
3.4. Πρόβλεψη από νόμο	140
3.5. Αναπληρωτές	141
3.6. Αρχή αμεροληψίας και αναπλήρωση μονομελούς διοικητικού οργάνου	141
4. Ειδικές διατάξεις	141
4.1. Υπαλληλικός Κώδικας	141
4.2. Άλλες διατάξεις.	143
4.2.1. Αναπλήρωση Δημάρχου και Προέδρου Κοινότητας	143
4.2.2. Αναπλήρωση Περιφερειάρχη.	143

5. Αναπλήρωση των ανώτατων μονομελών οργάνων που ασκούν διοίκηση	143
6. Προβολή σχετικών λόγων - αιτιολογία	144
[12] Μεταβίβαση αρμοδιότητας των διοικητικών οργάνων - Εξουσιοδότηση των διοικητικών οργάνων προς υπογραφή	
Διάγραμμα	145
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 9 - Μεταβίβαση αρμοδιότητας των διοικητικών οργάνων - Εξουσιοδότηση των διοικητικών οργάνων προς υπογραφή	
1. Περιεχόμενο	146
2. Αιτιολογική έκθεση	146
3. Αρμοδιότητα	146
3.1. Ο νόμος ορίζει την αρμοδιότητα	146
3.2. Ορισμός	147
3.3. Διακρίσεις	147
4. Μεταβίβαση αρμοδιότητας	147
4.1. Κανόνας - Το αμεταβίβαστο της αρμοδιότητας	147
4.2. Ειδικός καθορισμός αρμοδιοτήτων που δύνανται να μεταβιβαστούν - Όρια - Παραδείγματα	148
4.2.1. Μεταβίβαση κρατικών αρμοδιοτήτων σε ΟΤΑ	148
4.2.2. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων Συγκλήτου σε άλλα πανεπιστημιακά όργανα	150
4.2.3. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων εποπτείας των πράξεων των ΑΕΙ από τον Υπουργό Παιδείας σε όργανα ΑΕΙ	150
5. Εξουσιοδότηση υπογραφής	152
5.1. Κανονιστική πράξη	152
5.2. Δημοσίευση	153
5.3. Φορέας της αρμοδιότητας εξακολουθεί να είναι ο εξουσιοδοτών	153
5.4. Κατάργηση	154
6. Αναφορά στο προοίμιο των διατάξεων για την αρμοδιότητα	154
[13] Προθεσμίες προς ενέργεια	
Διάγραμμα	155
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 10 - Προθεσμίες προς ενέργεια	
1. Περιεχόμενο	157
2. Αιτιολογική έκθεση	157
3. Αποκλειστικές - ενδεικτικές προθεσμίες για τον διοικούμενο - ερμηνευτικός κανόνας	158

4. Υποβολή εγγράφου με μηχανικό μέσο	158
4.1. Μηχανικά μέσα	159
4.2. Προδικαστική προσφυγή Ν 2522/1997 και ενστάσεις κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων	159
4.3. Υποβολή παραιτήσεως από Δ.Σ. ΝΠΔΔ	160
4.4. Αποστολή διαδικαστικών εγγράφων προς δικαστήρια.	160
4.5. Ν 3979/2011 «Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 138/16.6.2011)	161
5. Υποβολή εγγράφου με συστημένη επιστολή.	166
6. Αδυναμία συνυποβολής εγγράφων για λόγους που αφορούν τη Διοίκηση.	166
7. Προθεσμίες για τη Διοίκηση - ερμηνευτικός κανόνας.	167
7.1. Προθεσμίες στη νομοθεσία των ΑΕΙ.	167
7.2. Πειθαρχικές υποθέσεις.	168
7.3. Διοικητικές κυρώσεις.	169
7.4. Επιλογή δικηγόρων.	170
7.5. Πίνακες προακτέων.	170
7.6. Επιλογή Διευθυντών ΕΣΥ.	170
7.7. Κανονιστικές πράξεις.	170
8. Ανωτέρα βία - γεγονότα γνωστά στην υπηρεσία.	171
9. Υπολογισμός προθεσμιών.	172
10. Σχετικές διατάξεις.	172
 [14] Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής - Επικύρωση των αντιγράφων	
Διάγραμμα	173
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 11 - Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής - Επικύρωση των αντιγράφων	
1. Περιεχόμενο	175
2. Αιτιολογική έκθεση - Προϊστορία διατάξεως.	176
3. Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής.	180
3.1. Ποιος βεβαιώνει;	180
3.2. Πώς υλοποιείται;	181
3.3. Πότε δεν απαιτείται βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής;	181
3.4. Ημερομηνία του εγγράφου - υπεύθυνης δήλωσης είναι απαραίτητο να υπάρχει κατά τη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής - Δίκαιο δημοσίων συμβάσεων	181
4. Υποβολή σε δημόσιους φορείς πρωτοτύπων εγγράφων και επικυρωμένων αντιγράφων τους.	182

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4.1. Πεδίο εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 11	182
4.2. Κατάργηση υποχρέωσης υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων ή επικυρωμένων αντιγράφων τους	182
4.2.1. Ο κανόνας	182
4.2.2. Οι εξαιρέσεις	182
4.2.3. Πρακτική Διοικήσεως	184
4.2.3.1. Δημόσιες συμβάσεις: Εγκύκλιος 3699/10.9.2014 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Διοικητικών Συμβάσεων «Εφαρμογή της παρ. 2 του αρ. 1 του Ν 4250/2014 στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων»	184
4.2.3.2. Έγγραφα προς ΕΟΠΥΥ: Εγκύκλιος ΕΟΠΥΥ ΔΒ4Γ/οικ.2740/28.1.15 «Σχετικά με διοικητικές απλουστεύσεις, νόμος 4250/2014»	184
4.2.3.3. Υποβολή φακέλου Διοικήσεως στα Δικαστήρια: Έγγραφο ΥΠ.ΟΙΚ. Δ6Δ/1089464/ΕΞ2014/13.6.2014 με τίτλο «Παρέχονται διευκρινίσεις για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 του Κεφαλαίου Α΄ του Ν 4250/2014 (Α΄ 74)»	185
4.2.3.4. Χορήγηση και ανανέωση τίτλων διαμονής: Εγκύκλιος ΥΠ.ΕΣ. 35531/27.6.2014 «Κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής πρωτοτύπων ή επικυρωμένων αντιγράφων εγγράφων» - Θεωρήσεις εισόδου	185
4.3. Αρκεί η υποβολή απλών φωτοαντιγράφων	187
4.3.1. Δημοσίων εγγράφων	187
4.3.2. Ιδιωτικών εγγράφων	187
4.3.3. Εγγράφων αλλοδαπής προέλευσης	188
4.4. Δειγματοληπτικός έλεγχος	188
4.5. Κυρώσεις για υποβολή αλλοιωμένων φωτοαντιγράφων	188
5. Υποβολή σε μη δημόσιους φορείς επικυρωμένων αντιγράφων	189
6. Σχετικές διατάξεις - Σύμβαση Χάγης	189
7. Επιλεγμένη νομολογία σε σχέση με τις διατάξεις των παρ. 2-4 του άρθρου 11 του Ν 2690/1999, όπως το άρθρο αυτό ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με το Ν 4250/2014	191

[15] Τήρηση πρωτοκόλλου υπηρεσίας - Χορήγηση βεβαίωσης για την καταχώριση εγγράφου

Διάγραμμα	193
-----------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 12 - Τήρηση πρωτοκόλλου υπηρεσίας - Χορήγηση
βεβαίωσης για την καταχώριση εγγράφου

1. Περιεχόμενο	194
2. Αιτιολογική έκθεση	194
3. Βιβλίο εισερχομένων - Βιβλίο πρωτοκόλλου	194
3.1. Σκοπός	194
3.2. Περιεχόμενο καταχώρισης	194

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3.3. Καταχώριση εγγράφων που αποστέλλονται με fax ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο	195
4. Βεβαίωση καταχώρισης	196
5. Αποδεικτική δύναμη βιβλίων πρωτοκόλλου - Άλλες έννομες συνέπειες της καταχώρισης εγγράφων στο πρωτόκολλο	196
5.1. Γενικά	196
5.2. Καταχώριση δικογράφου που κατατίθεται σε δημόσια αρχή	196
5.3. Έναρξη εννόμων συνεπειών από την κατάθεση εγγράφου στο πρωτόκολλο	197
5.3.1. Παραίτηση αιρετών οργάνων ΟΤΑ	198
5.3.2. Δημόσια Έργα - Υποβολή λογαριασμών από τον ανάδοχο	198
[16] Συγκρότηση	
Διάγραμμα	199
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 13 - Συγκρότηση	
1. Περιεχόμενο	200
2. Αιτιολογική έκθεση	200
3. Τα συλλογικά όργανα	201
4. Η συγκρότηση - έννοια	201
5. Ορισμός μελών	202
5.1. Ορισμός όλων των μελών	202
5.1.1. Ο ορισμός γίνεται με ατομική πράξη	203
5.1.2. Η συγκρότηση του συλλογικού οργάνου πρέπει να γίνεται σε εύλογο χρόνο.	204
5.2. Ορισμός ως μέλους συλλογικού οργάνου του ίδιου προσώπου με περισσότερες από μία ιδιότητες	204
5.3. Καθυστέρηση ή άρνηση εκλογής ή υπόδειξης μελών	205
5.4. Ορισμός αναπληρωματικών μελών	206
5.5. Ειδικές περιπτώσεις - Αναπλήρωση μελών εκλεκτορικού σώματος ΑΕΙ	206
6. Ελάχιστος αριθμός μελών συλλογικών οργάνων	207
7. Ορισμός προέδρου και γραμματέα	207
7.1. Στην περίπτωση που το συλλογικό όργανο συγκροτείται αποκλειστικώς από αιρετά μέλη	208
7.2. Η πράξη συγκροτήσεως δεν απαιτείται να αναφέρει τον EX OFFICIO πρόεδρο ή γραμματέα δια των ονομάτων τους	208
7.3. Προεδρία συλλογικών οργάνων από δικαστικούς λειτουργούς	208
8. Παράνομη κτήση ιδιότητας	209
9. Έκλειψη, αποχώρηση, απώλεια ιδιότητας μελών	210
9.1. Αποκλειστική προθεσμία	210
9.2. Έκλειψη μέλους	210

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

9.3. Απώλεια ιδιότητας	210
9.4. Αποχώρηση μέλους	211
10. Αντικατάσταση μέλους με θητεία	211
10.1. Λόγος αντικατάστασης - Υποχρέωση αιτιολογίας	212
10.2. Αντικατάσταση μέλους συλλογικού οργάνου που έχει ως αρμοδιότητα την εκπλήρωση συγκεκριμένου έργου.	212
10.3. Συνέπειες παράνομης αντικατάστασης	213
10.4. Αντικατάσταση μονοπρόσωπων οργάνων	213
11. Υποχρέωση αντικατάστασης μελών με θητεία	214
12. Συμμόρφωση διοίκησης σε δικαστική απόφαση - Συγκρότηση συλλογικού οργάνου	215
13. Λυσιτέλεια προβολής λόγων για κακή συγκρότηση συλλογικού οργάνου	215
 [17] Σύνθεση - Συνεδριάσεις - Λειτουργία	
Διάγραμμα	217
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 14 - Σύνθεση - Συνεδριάσεις – Λειτουργία	
1. Περιεχόμενο	220
2. Αιτιολογική έκθεση	221
3. Νόμιμη σύνθεση	223
4. Απαρτία	223
4.1. Συμμετοχή περισσότερων από τα μισά μέλη	223
4.2. Απαρτία σε όλη τη διάρκεια της συνεδρίασης	224
4.3. Νέα κλήση σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας	224
4.4. Τριμελή συλλογικά όργανα - Απαρτία.	224
5. Συνεδριάσεις - ημερήσια διάταξη.	224
5.1. Υποχρέωση πρόσκλησης όλων των τακτικών και αναπληρωματικών μελών	224
5.2. Ημερήσια διάταξη	225
5.2.1. Υποχρέωση γνωστοποίησης	225
5.2.2. Γνωστοποίηση ημερήσιας διάταξης στα μέλη των συλλογικών οργάνων των ΑΕΙ	225
5.3. Περιεχόμενο και τρόπος πρόσκλησης	226
5.3.1. Το ειδικό βιβλίο.	226
5.3.2. Κοινοποίηση πρόσκλησης στον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου	227
5.3.3. Εκλογή ή εξέλιξη μέλους ΔΕΠ	227
5.3.4. Υπαλληλικό πειθαρχικό δίκαιο - Κλήση στον διωκόμενο	228
5.4. Σύντμηση προθεσμίας	228
5.5. Τακτές συνεδριάσεις	228
5.6. Κώλυμα συμμετοχής και πρόσκληση	229

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

6. Αναπληρωματικά μέλη	229
6.1. Καμία αναπλήρωση των ελλειπόντων μελών	230
6.2. Επιτροπή επιλογής δικηγόρων του άρθρου 11 παρ. 2 του Ν 1649/1986	230
6.3. Συνεδρίαση δημοτικού συμβουλίου ΟΤΑ	230
7. Συνέπειες έλλειψης προσκλήσεως	231
8. Διαδοχικές συνεδριάσεις	232
9. Διάρκεια συνεδριάσεων	232
10. Κώλυμα συζύγων και συγγενών	233
11. Υποχρεωτική σύγκληση συλλογικού οργάνου	234
12. Μυστικές συνεδριάσεις	234
12.1. Παρουσία άλλων προσώπων	235
12.1.1. Εκλογή μελών ΔΕΠ	235
12.1.2. Συμβούλια Ν 3028/2002	236
12.2. Ο εισηγητής	237
12.2.1. Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο σε ΑΕΙ	237
12.2.2. Επιτροπή του άρθρου 30 παρ. 5 ΚΒΣ	237
12.2.3. Καθήκοντα εισηγητή ανατίθενται μόνο σε μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα	238
13. Δημόσια συνεδρίαση	239
13.1. Πειθαρχικό Συμβούλιο ΟΤΑ	239
13.2. Πειθαρχικά Συμβούλια Δικηγόρων	240
14. Αρμοδιότητες Προέδρου	241
15. Τηλεδιάσκεψη	241
16. Συμμόρφωση διοίκησης σε δικαστική απόφαση - Σύνθεση συλλογικού οργάνου	241
17. Βάρος αποδείξεως	241
18. Λυσιτέλεια	242

[18] Αποφάσεις

Διάγραμμα	243
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 15 - Αποφάσεις

1. Περιεχόμενο	244
2. Αιτιολογική έκθεση	244
3. Λήψη αποφάσεων - πλειοψηφία	245
3.1. Η έννοια της απόλυτης και σχετικής πλειοψηφίας	245
3.2. Ο κανόνας της απόλυτης πλειοψηφίας	245
3.3. Δικαίωμα αρνησικυρίας	246

3.4. Ειδικές διατάξεις	247
3.4.1. Αποφάσεις δημοτικών συμβουλίων	247
3.4.2. Εκλογή Αντιπροέδρου, Γ.Γ. και Ταμία Δικηγορικού Συλλόγου	248
3.4.3. Πλήρωση Μητροπόλεως της Εκκλησίας της Ελλάδος - Η επιρροή της λευκής ψήφου	249
3.4.4. Εκλογή προέδρου Δ.Σ. ΓΕΩΤΕΕ	250
3.5. Υποχρέωση θετικής ή αρνητικής ψήφου. Απαγόρευση λευκής ψήφου	251
4. Διαδοχικές συνεδριάσεις	252
5. Φανερή ψηφοφορία	252
6. Πρακτικό	253
6.1. Περιεχόμενο και συνέπειες των ελλείψεων των πρακτικών	253
6.1.1. Περιεχόμενο	253
6.1.2. Ελλείψεις πρακτικών που δεν προκαλούν ακυρότητα	253
6.1.3. Ειδικές ρυθμίσεις	254
6.1.4. Νομική φύση πρακτικών	254
6.2. Γνωμοδοτήσεις	255
6.3. Συντάκτης του πρακτικού	255
6.4. Απομαγνητοφώνηση συζήτησης	255
7. Νόμιμη υπόσταση πράξεων συλλογικού οργάνου	256
7.1. Ο κανόνας της υπογραφής του προέδρου	256
7.2. Ειδικές διατάξεις	257
7.2.1. Πρακτικά ΣΚΕΙΟΠΝΙ	257
7.2.2. Πράξεις Οδοντιατρικών Συλλόγων	257

[19] Διοικητική πράξη

Διάγραμμα	259
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 16 - Διοικητική πράξη

1. Εισαγωγικά	262
2. Έγγραφη διοικητική πράξη	263
2.1. Η ηλεκτρονική πράξη	263
2.2. Προφορική, κατ' εξαίρεση (άρθρο 16 παρ. 2)	264
2.3. Σιωπηρή διοικητική πράξη	264
2.3.1. Σιωπηρή αρνητική πράξη	264
2.3.1.1. Παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας	265
2.3.1.1.1. Παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας επί κανονιστικών πράξεων	268
2.3.2. Σιωπηρή θετική πράξη	268
2.3.3. Σιωπηρή αποδοχή της Διοίκησης	269
3. Αναφορά εκδούσας αρχής	269

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3.1. Νόσφιση εξουσίας	269
3.2. Κατά κλάδον αναρμοδιότητα	270
4. Χρονολογία (βλ. και άρθρο 18 παρ. 1)	270
4.1. Βέβαιη χρονολογία.	270
4.2. Αν συνάγεται ότι η πράξη εκδόθηκε μεταξύ δύο συγκεκριμένων ημερομηνιών	270
4.3. Ημερομηνία εκδόσεως της διοικητικής πράξεως	270
4.4. Αριθμός πρωτοκόλλου - σφραγίδα δημόσιας αρχής	271
4.5. Έκδοση της διοικητικής πράξης σε ημέρα αργίας των δημοσίων υπηρεσιών	271
5. Υπογραφή (βλ. και άρθρο 18 παρ. 1)	271
5.1. Επί πράξεων συλλογικών οργάνων	271
5.2. Επί συναρμοδιότητας ή συλλογικής αρμοδιότητας.	272
5.3. Υπογραφή και δημοσίευση της διοικητικής πράξης	272
5.4. Ευανάγνωστο της υπογραφής	272
6. Ειδικά, για την ατομική διοικητική πράξη (βλ. και διάταξη του άρθρου 45 παρ. 2 του ΠΔ 18/1989).	273
6.1. Αναφορά της δυνατότητας άσκησης ειδικής διοικητικής ή ενδικοφανούς προσφυγής/μνεία του αρμόδιου για την εξέτασή της οργάνου/προθεσμία/συνέπειες παράλειψης άσκησής της	273
6.1.1. Επί ενδικοφανούς προσφυγής	273
6.1.2. Εξαιρέσεις από την υποχρέωση ενημέρωσης	274
7. Ειδικά για τη κανονιστική διοικητική πράξη	274
7.1. Αναφορά περί κάλυψης δαπάνης.	274
8. Στοιχεία που δεν απαιτούνται να μνημονεύονται στην διοικητική πράξη	275
8.1. Η παράλειψη της αναφοράς των εφαρμοστέων διατάξεων.	275
8.2. Επί πράξεων συλλογικών οργάνων	275

[20] Αιτιολογία ατομικής διοικητικής πράξης

Διάγραμμα	276
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 17 - Αιτιολογία ατομικής διοικητικής πράξης

1. Περιεχόμενο	281
1.1. Ορισμός – συνταγματικές καταβολές	281
2. Η αιτιολογία στο Σύνταγμα	281
2.1. Περιπτώσεις στις οποίες το Σύνταγμα επιτάσσει την αιτιολογία ατομικών διοικητικών πράξεων.	282
2.2. Περιπτώσεις στις οποίες το Σύνταγμα αποκλείει την αιτιολογία	282
3. Πράξεις αιτιολογητέες εκ του νόμου	284

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3.1. Εισαγωγικά	284
3.2. Περιπτωσιολογία	284
3.3. Συνέπειες από τον χαρακτηρισμό πράξεως ως αιτιολογητέας εκ του νόμου. . . .	285
3.3.1. Παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας	285
3.3.2. Αιτιολογία στο σώμα της πράξης	285
3.3.3. Αναπλήρωση - συμπλήρωση της αιτιολογίας από τα στοιχεία του φακέλου	286
4. Πράξεις μη αιτιολογητέες εκ του νόμου.	286
4.1. Εξαίρεση, η «οικειοθελής αιτιολογία»	289
5. Πράξεις αιτιολογητέες από τη φύση τους	289
5.1. Περιπτωσιολογία	290
5.2. Πράξεις μη αιτιολογητέες από τη φύση τους	290
6. Μη εφαρμογή του άρθρου 17 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.	291
7. Ελάχιστο περιεχόμενο της αιτιολογίας.	293
8. Αιτιολογία προκύπτουσα από τα στοιχεία του φακέλου.	293
8.1. Η αντίθεση της αιτιολογίας προς τα στοιχεία του φακέλου.	293
8.2. Η μεταγενέστερη συμπλήρωση της αιτιολογίας	294
8.2.1. Με τις απόψεις της Διοίκησης.	294
8.2.1.1. Ο κανόνας - η απαγόρευση συμπλήρωσης	294
8.2.1.2. Οι εξαιρέσεις	294
8.2.2. Με την έκδοση προδικαστικής απόφασης	295
8.3. Ο κλωνισμός αιτιολογίας.	296
8.4. Υποκατάσταση αιτιολογίας από τον ακυρωτικό δικαστή	297
8.4.1. Υποκατάσταση της νομικής βάσης της διοικητικής πράξης.	297
8.4.2. Υποκατάσταση της πραγματικής βάσης της διοικητικής πράξης	298
8.5. Αδυναμία της Διοίκησης να αιτιολογήσει μετ' ακύρωση τη διοικητική πράξη	299
9. Πλείονα αιτιολογικά ερείσματα	299
10. Συστατικά στοιχεία της αιτιολογίας	300
10.1. Σαφήνεια	300
10.2. Ειδικότητα	300
10.3. Επάρκεια	301
10.3.1. Ειδικότερα, η υποχρέωση συγκριτικής αξιολόγησης	301
11. Συγκέντρωση στοιχείων για την έκδοση της πράξης (άρθρο 17 παρ. 3)	301
11.1. Εξαίρεση.	301

[21] Πράξεις (κανονιστικές ή ατομικές) δημοσιευτές

Διάγραμμα	302
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 18 - Δημοσίευση

1. Εισαγωγή	307
-----------------------	-----

1.1. Δημοσίευση ατομικών πράξεων	307
1.2. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις δημοσιευτών ατομικών πράξεων	307
1.3. Δημοσίευση κανονιστικών πράξεων	308
1.4. Δημοσίευση αυτοούσιων των πράξεων	308
1.5. Εξαίρεση από την υποχρέωση δημοσίευσης για λόγους εθνικής άμυνας (βλ. άρθρο 6 του Ν 3469/2006)	308
1.6. Άλλοι ειδικοί τρόποι δημοσιότητας	308
1.7. Δημοσίευση ως προς τα ουσιώδη στοιχεία της ρύθμισης	309
1.8. Διπλή δημοσίευση	309
1.9. Η υποχρεωτική ανάρτηση πράξεως στο διαδίκτυο βάσει του Ν 3861/2010	309
1.10. Συνδημοσίευση λοιπών στοιχείων	310
1.11. Άλλες «δημοσιοποιήσεις» διοικητικών πράξεων	310
2. Κανόνες προσβολής σε σχέση με τη τελείωση διοικητικής πράξης	310
2.1. Προσβολή πριν την δημοσίευση	310
2.2. Έννομο συμφέρον	310
2.3. Κρίσιμος χρόνος.	311
2.4. Σύνθετη διοικητική ενέργεια.	311
2.5. Προθεσμία προσβολής.	311
2.6. Ανάκληση - τροποποίηση μη τελειωθείσας πράξεως	312
2.7. Δημοσίευση ακυρωτικής - ανακλητικής δημοσιευτέας πράξης.	312
2.8. Αναδρομική κύρωση με νόμο	313
2.9. Εγκύκλιοι	313
2.10. Συνέπειες μη τελειώσεως	313
3. Ημερομηνία δημοσίευσης (άρθρο 18 παρ. 2 - 3)	315
4. Διόρθωση γραφικών ή λογιστικών σφαλμάτων (άρθρο 18 παρ. 4)	316

[22] Κοινοποίηση ατομικής διοικητικής πράξης

Διάγραμμα	317
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 19 - Κοινοποίηση ατομικής διοικητικής πράξης

1. Εισαγωγή	318
2. Συμπληρωματική εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 19.	319
3. Τρόπος κοινοποίησης	320
3.1. Υπογραφή στο σώμα της πράξης ότι έλαβε γνώση.	320
3.2. Πρόσφοροι τρόποι κοινοποίησης	320
3.2.1. Με τη σύνταξη εκθέσεως επιδόσεως.	320
3.2.2. Διά συστημένης επιστολής.	320
3.2.3. Με τηλεμοιτυπία	320
3.2.3.1. Ορισμοί	321

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3.2.3.2. Έγγραφα που μπορούν να διακινούνται με τηλεμοιοτυπία	321
3.2.3.3. Έγγραφα που εξαιρούνται από την διακίνηση με τηλεμοιοτυπία ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο	321
3.2.3.4. Απαραίτητη προϋπόθεση η συγκατάθεση του αποδέκτη.	322
3.2.3.5. Ειδικότερες απαιτήσεις για τη διακίνηση με τηλεμοιοτυπία	322
3.2.3.6. Ισχύς του τηλεμοιοτύπου.	323
3.2.3.7. Νομολογία.	323
3.3. Με ηλεκτρονικό μέσο.	324
3.3.1. Οι αρχικές ρυθμίσεις του άρθρου 14 του Ν 2672/1998.	324
3.3.2. Ο νέος νόμος 3979/2011.	324
3.3.3. Ορισμοί	325
3.3.4. Έκδοση και διακίνηση ηλεκτρονικών εγγράφων	325
3.3.5. Κύρος και αποδεικτική ισχύς ηλεκτρονικών εγγράφων	326
3.3.6. Ηλεκτρονική επικοινωνία των φορέων δημόσιου τομέα με φυσικά ή νομικά πρόσωπα	326
3.3.7. Διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και φυσικών προσώπων ή ΝΠΙΔ	326
3.3.8. Γνωστοποίηση με ηλεκτρονικό τρόπο	326
3.3.8.1. Οι σχετικές διατάξεις.	326
3.3.8.2. Ερμηνεία των διατάξεων	328
3.3.8.3. Ειδικά το τεκμήριο πρόσβασης που θεσπίζεται με το άρθρο 25 παρ. 2 του Ν 3979/2011.	329
4.1. Πρόσωπο στο οποίο γίνεται η κοινοποίηση.	330
4.2. Τόπος όπου γίνεται η κοινοποίηση.	330
5. Γλώσσα κοινοποίησης	330
6. Παράλειψη κοινοποίησης.	331
6.1. Κοινοποίηση ορισμένης πράξης ως προϋπόθεση για την εγκυρότητα άλλης	331
6.2. Κοινοποίηση των δυσμενών μη δημοσιευτέων πράξεων.	332
7. Γνώση της πράξης σε χρονικό σημείο προ της κοινοποίησης	333
8. Οι συνέπειες από την κοινοποίηση της διοικητικής πράξεως.	333
9. Αυτεπάγγελτη έρευνα του δικαστή σχετικά με την εγκυρότητα της κοινοποίησης της προσβαλλομένης πράξεως	334

[23] Γνώμη - πρόταση

Διάγραμμα.	335
--------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 20 - Γνώμη - πρόταση

1. Εισαγωγή - Ορισμός	337
2. Σκοποί της γνωμοδοτικής διαδικασίας	338
3. Πρόβλεψη της γνωμοδοτικής διαδικασίας.	338
3.1. Πρόβλεψη από το Σύνταγμα.	338

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3.2. Πρόβλεψη από το νόμο ή από κανονιστική πράξη	340
4. Διακρίσεις γνώμης	340
4.1. Υποχρεωτική	340
4.2. Προαιρετική	340
4.3. Οικειοθελής (παρ. 3).	340
4.3.1. <i>Μορφές οικειοθελούς γνωμοδοτικής διαδικασίας</i>	340
4.3.2. <i>Τα όρια της οικειοθελούς γνωμοδοτικής διαδικασίας</i>	340
4.4. Απλή.	341
4.4.1. <i>Χαρακτηριστικά της απλής γνώμης</i>	341
4.5. Σύμφωνη	341
4.5.1. <i>Είδη της σύμφωνης γνώμης</i>	
4.5.2. <i>Χαρακτηριστικά της σύμφωνης γνώμης</i>	342
4.5.3. <i>Ειδικές περιπτώσεις στις οποίες επί σύμφωνης γνώμης υπάρχει παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας</i>	342
4.5.4. <i>Μια ειδική περίπτωση</i>	342
4.6. Πρόταση.	345
4.6.1. <i>Χαρακτηριστικά της πρότασης</i>	345
5. Κοινά στοιχεία των γνωμοδοτικών διαδικασιών.	345
6. Παρέλευση προθεσμίας υποβολής της απλής γνώμης (παρ. 4)	347

[24] Ανάκληση

Διάγραμμα	349
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 21 - Ανάκληση

1. Εισαγωγή	351
2. Αρμοδιότητα ανάκλησης	351
2.1. Το όργανο που εξέδωσε την πράξη	351
2.2. Επί μεταβολής αρμοδιότητας, το όργανο που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της	351
2.3. Εάν το όργανο που εξέδωσε την πράξη δεν ήταν εξ αρχής αρμόδιο	352
2.4. Έλλειψη δυνατότητας ανάκλησης σε περίπτωση που κατά της πράξεως προβλέπεται ενδικοφανής προσφυγή	352
2.5. Φύση της ανακλητικής πράξεως	353
2.6. Επί μεταβιβάσεως της αρμοδιότητας έκδοσης της διοικητικής πράξης	353
3. Ως προς τη διαδικασία ανακλήσεως	353
3.1. Επί παρανόμων πράξεων	353
3.2. Επί νομίμων πράξεων.	353
3.3. Ειδικότερα ζητήματα.	354
3.3.1. <i>Αιτιολογία ανακλήσεως</i>	354
3.3.2. <i>Όταν για την έκδοση της πράξης προβλέπεται σύμφωνη γνωμοδότηση</i>	355

3.3.3. Ως προς το δικαίωμα προηγούμενης ακροάσεως	356
3.3.4. Σε περίπτωση σύνθετης διοικητικής ενέργειας	356
3.3.5. Η ανάκληση μη τελειωθείσας πράξεως	357
3.3.6. Η ανάκληση ανακλήσεως	357

[25] Τύπος διοικητικής σύμβασης

Διάγραμμα	358
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 22 - Τύπος διοικητικής σύμβασης

1. Εισαγωγή	360
2. Διοικητική σύμβαση	361
2.1. Οριοθέτηση δικαιοδοσίας μεταξύ διοικητικών και πολιτικών δικαστηρίων	361
2.1.1. Προσυμβατικό στάδιο	361
2.1.1.1. Οι αποσπαστές διοικητικές πράξεις	361
2.1.1.2. Οι νόμοι 3886/2010 και 3900/2010	361
2.1.1.3. Ενδοσυμβατικό στάδιο	363
2.2. Κριτήρια χαρακτηρισμού διοικητικής σύμβασης	363
2.2.1. Χαρακτηρισμός από το νόμο ή από τη σύμβαση	363
2.2.2. Παρατάσεις συμβάσεων	364
2.2.3. Οργανικό κριτήριο	364
2.2.3.1. Σύμβαση συναφθείσα από δημόσια αρχή	364
2.2.3.2. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου διφυούς χαρακτήρα	365
2.2.3.3. Εξαίρεση για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που διαχειρίζονται κοινόχρηστα πράγματα	366
2.2.3.4. Επί μεταβολής ΝΠΔΔ σε ΝΠΙΔ	367
2.2.4. Λειτουργικό κριτήριο - Η επιδίωξη με τη σύναψη της συμβάσεως σκοπού δημοσίου συμφέροντος	367
2.2.4.1. Περιπτώσιολογία	367
2.2.5. Λειτουργικό κριτήριο - αποκλίνουσες ρήτρες συμβάσεως υπέρ του Δημοσίου	370
2.2.5.1. Περιπτώσιολογία	370
2.2.5.2. Έχει αντιθέτως κριθεί ότι πληρούνται όλα τα τεθέντα κριτήρια των δημοσίων συμβάσεων στις εξής περιπτώσεις	374
3.1. Έγγραφος τύπος	379
3.1.1 Αποδεικτικός ή συστατικός χαρακτήρας εγγράφου	379
3.1.2. Κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου	379
3.2. Προφορική συμφωνία	379
3.3. Άκυρες συμβάσεις	380

[26] Κατάρτιση διοικητικής σύμβασης

Διάγραμμα	381
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 23 - Κατάρτιση διοικητικής σύμβασης

1. Εισαγωγή	383
2. Κατάρτιση του ενοχικού συναλλάγματος.	383
3. Κατάρτιση διοικητικής σύμβασης και προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο	384
4. Κατάρτιση της σύμβασης δημόσιας προμήθειας - υπηρεσίας	384
4.1. Κατάρτιση της σύμβασης δημοσίου έργου.	385
4.2. Κατάρτιση της σύμβασης δημόσιας μελέτης.	386
4.3. Οι νέες ρυθμίσεις του Ν 4281/2014 (Α' 160)	386
5. Συνέπειες από τη κατάρτιση του ενοχικού συναλλάγματος	387
5.1. Δικονομικής φύσεως	387
5.2. Ουσιαστικής φύσεως	387

[27] Αίτηση θεραπείας - Ιεραρχική προσφυγή

Διάγραμμα	389
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 24 - Αίτηση θεραπείας – ιεραρχική προσφυγή

1. Εισαγωγή	393
2. Συνταγματική κατοχύρωση των απλών διοικητικών προσφυγών	394
3. Προϋποθέσεις άσκησης	394
3.1. Μη πρόβλεψη ειδικής ή ενδικοφανούς προσφυγής.	394
3.2. Φύση της πράξης που προσβάλλεται με απλή διοικητική προσφυγή.	395
3.3. Έννομο συμφέρον	398
3.4. Προθεσμία	399
3.5. Οι απλές διοικητικές προσφυγές δεν υπόκεινται στο κανόνα της άπαξ ασκήσεως.	401
4. Τύπος και διαδικασία υποβολής της απλής διοικητικής προσφυγής	401
5. Πού απευθύνονται οι απλές διοικητικές προσφυγές.	402
6. Συνέπειες από την άσκηση της απλής διοικητικής προσφυγής.	403
6.1. Δικονομικές	403
6.2. Ουσιαστικές	404
6.2.1. Υποχρέωση απάντησης.	404
6.2.2. Θεραπεία της μη τήρησης της προηγούμενης ακροάσεως	405
7. Προθεσμία απόφασης.	405
8. Εκτελεσιτότητα της απόφασης που εκδίδεται επί της αιτήσεως θεραπείας ή της ιεραρχικής προσφυγής.	405
8.1. Επί αποδοχής, εν όλω ή εν μέρει, της διοικητικής προσφυγής	405
8.2. Επί απορρίψεως της διοικητικής προσφυγής	405
8.2.1. Οι ενδείξεις που κατατείνουν υπέρ της εκδοχής της εκτελεσιτότητας	406

8.2.2. Ειδική περιπτώσιολογία	407
9. Συνέπειες από τη ρητή απόρριψη που κρίνεται εκτελεστή	408
10. Συνέπειες από τη σιωπηρή απόρριψη	408
11. Ειδικώς η αίτηση ανάκλησης διοικητικής πράξης	409
[28] Ειδική διοικητική προσφυγή - Ενδικοφανής προσφυγή	
Διάγραμμα	411
Ερμηνευτικά σχόλια	
Άρθρο 25 - Ειδική διοικητική προσφυγή - ενδικοφανής προσφυγή	
Εισαγωγή	415
1. Ειδική διοικητική προσφυγή	416
1.1. Έννοια	416
1.2. Συνταγματική κατοχύρωση	416
1.3. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ειδικής διοικητικής προσφυγής	416
1.3.1. Πρόβλεψη προθεσμίας άσκησης της προσφυγής	416
1.3.2. Πρόβλεψη αρμοδίου για την εξέταση της προσφυγής οργάνου	417
1.3.3. Πρόβλεψη προθεσμίας αποφάνσεως επί της προσφυγής.	418
1.3.4. Έκταση της αρμοδιότητας ελέγχου του οργάνου.	419
1.4. Προϋποθέσεις άσκησης της ειδικής διοικητικής προσφυγής	420
1.4.1. Φύση της πράξης που προσβάλλεται με ειδική διοικητική προσφυγή	420
1.4.2. Άσκηση της προσφυγής από νομιμοποιούμενο προς τούτο πρόσωπο.	422
1.5. Συνέπειες από την άσκηση της προσφυγής και την απόφαση που εκδίδεται επ' αυτής	422
1.5.1. Διακοπή της προθεσμίας άσκησης του ενδίκου βοηθήματος (αιτήσεως ακυρώσεως ή προσφυγής)	422
1.5.2. Μη δυνατότητα επανόδου του οργάνου επί της υποθέσεως	424
1.5.3. Συμπροσβαλλόμενη η υποκείμενη στην ειδική διοικητική προσφυγή πράξη - όχι ενσωμάτωση αυτής στην απόφαση επί της προσφυγής.	424
1.5.4. Προβαλλόμενοι λόγοι προσφυγής - αιτήσεως ακυρώσεως	425
1.5.5. Η άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής δεν αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της αιτήσεως ακυρώσεως.	425
1.6. Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν την άσκηση ειδικών διοικητικών προσφυγών	425
Διάγραμμα	427
2. Ενδικοφανής προσφυγή	434
2.1. Έννοια - πλεονεκτήματα	434
2.2. Συνταγματική κατοχύρωση	434
2.3. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενδικοφανούς προσφυγής. Γενικά	436

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

2.3.1. Πρόβλεψη από νομοθετική διάταξη	437
2.3.2. Πρόβλεψη προθεσμίας άσκησης	438
2.3.3. Πρόβλεψη οργάνου για την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής	439
2.3.4. Εξουσία για ουσιαστική επανεξέταση της υπόθεσης	439
2.4. Προϋποθέσεις άσκησης της ενδικοφανούς προσφυγής	440
2.4.1. Φύση προσβαλλόμενης πράξης	440
2.4.2. Έννομο συμφέρον	443
2.4.3. Προθεσμία	445
2.4.4. Πρόσθετοι όροι άσκησης ενδικοφανών προσφυγών	447
2.5. Συνέπειες από την πρόβλεψη της ενδικοφανούς προσφυγής	449
2.5.1. Ουσιαστικές συνέπειες	449
2.5.1.1. Μεταβιβαστικό αποτέλεσμα	449
2.5.1.2. Αναστολή λήψης μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης	450
2.5.1.3. Υποχρέωση απόφασης της Διοίκησης επί της ενδικοφανούς προσφυγής	451
2.5.1.4. Θεραπεία πλημμελειών της πράξεως που υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή	454
2.5.2. Κρίσιμο νομοθετικό καθεστώς που λαμβάνεται υπόψη επί της ενδικοφανούς προσφυγής/Ευμενέστερος μεταγενέστερος νόμος/Μη χειροτέρευση της θέσης του προσφεύγοντος	454
2.5.3. Δικονομικές συνέπειες	455
2.6. Ταυτότητα αιτιάσεων ενδικοφανούς προσφυγής - ενδίκου βοηθήματος	458

[29] Η αναστολή εκτελέσεως της διοικητικής πράξης που χορηγείται από την ίδια τη Διοίκηση

Διάγραμμα	461
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 26 - Η αναστολή εκτελέσεως της διοικητικής πράξης
που χορηγείται από την ίδια τη Διοίκηση

1. Εισαγωγή	463
2. Έννοια διοικητικής αναστολής	463
3. Προϋποθέσεις χορήγησης της αναστολής	463
4. Αρμόδιο όργανο	464
5. Χρονική ισχύς αναστολής	464
6. Φύση της πράξης που αποφαίνεται επί της αιτήσεως αναστολής	465
7. Σχέση της διοικητικής με τη δικαστική αναστολή	465
8. Αίτηση ανάκλησης της πράξης που χορηγεί αναστολή ή νέα αίτηση αναστολής	465

[30] Αναφορά

Διάγραμμα	466
---------------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρο 27 - Αναφορά

1. Εισαγωγή	468
2. Προϋποθέσεις υποβολής αναφοράς	469
3. Φορείς του δικαιώματος αναφοράς	471
4. Εκτελεστικότητα πράξεως επί της αναφοράς	471
5. Ποινική - πειθαρχική δίωξη του αναφέροντος	471

[31] Διάρκεια προθεσμιών (μεταβατικό δίκαιο)

Διάγραμμα	473
-----------------	-----

[32] Παράταση - Αναστολή προθεσμιών (μεταβατικό δίκαιο)

Διάγραμμα	473
-----------------	-----

[33] Επεξήγηση όρων

Διάγραμμα	473
-----------------	-----

[34] Αναφορά σε διατάξεις

Διάγραμμα	475
-----------------	-----

[35] Παραπομπές

Διάγραμμα	475
-----------------	-----

[36] Καταργούμενες διατάξεις

Διάγραμμα	475
-----------------	-----

Ερμηνευτικά σχόλια

Άρθρα 28-33 - Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

Εισαγωγικά	476
1. Άρθρο 28	477
2. Άρθρο 29	477
3. Άρθρο 30	477
4. Άρθρο 31	478
5. Άρθρο 32	478
6. Άρθρο 33	479

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	483
----------------------------	-----

Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις

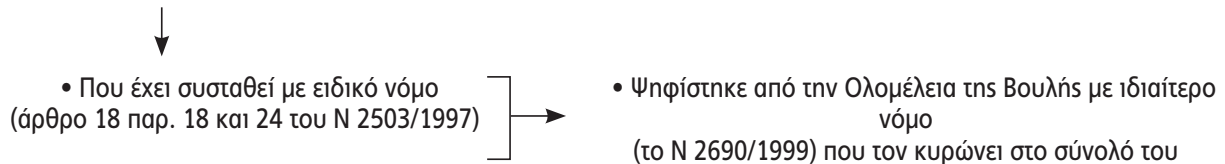
(Ν 2690/1999)

(ΦΕΚ Α΄ 45/9.3.1999)

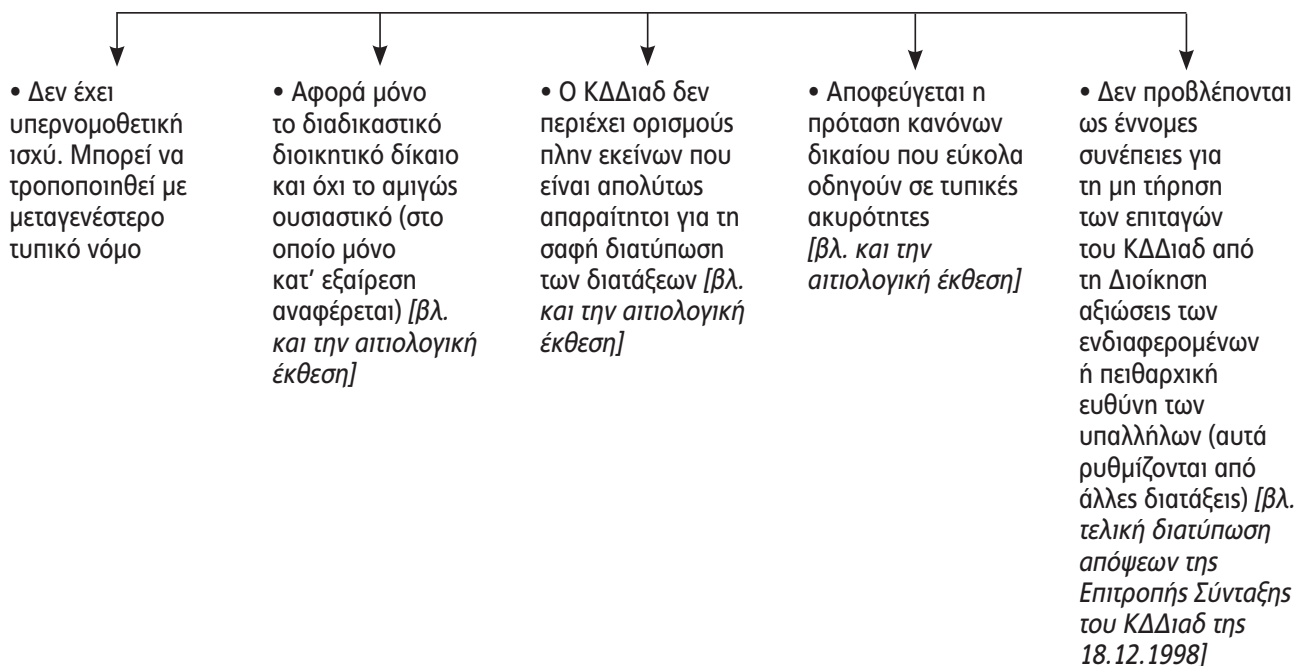
[Διαγράμματα 1-36]

[1] Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (άρθρο πρώτο Ν 2690/1999)

- Ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας είναι διοικητικός κώδικας κατά την έννοια του άρθρου 76 παρ. 6 του Συντ.
- Συντάχθηκε από ειδική επιτροπή

[2] Χαρακτηριστικά

Ερμηνευτικά σχόλια

■ Άρθρο πρώτο - Ν 2690/1999

1. Περιεχόμενο

Με το άρθρο πρώτο του Ν 2690/1999 (Α' 45) κυρώθηκε ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, ο οποίος έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 76 του Συντάγματος από την Επιτροπή που συγκροτήθηκε κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του άρθρου 18 παρ. 24 του Ν 2503/1997 (Α' 107), με την αριθμ. ΔΙΔΚ/Φ.38/4/2085/15.9.1997 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, όπως τροποποιήθηκε από τη ΔΙΔΚ/Φ.38/4/27737/16.12.1997 απόφαση του ως άνω Γενικού Γραμματέα και επανασυστήθηκε με την αριθμ. ΔΙΔΚ/Φ.38/4/23951/30.11.1998 απόφαση επίσης του ως άνω Γενικού Γραμματέα, προκειμένου να εξετάσει τις παρατηρήσεις των Βουλευτών που διατυπώθηκαν στη Διάρκη Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης της Βουλής.

Ο Κώδικας τέθηκε σε ισχύ την 9.3.1999 (βλ. παρακάτω υπό το άρθρο τρίτο).

2. Προϊστορία

Μια πρώτη προσπάθεια σύνταξης Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας είχε γίνει από το έτος 1967 με τη σύνταξη «Προσχεδίου ΚΔΔιαδ» (Μ. Στασινόπουλος, ΕΔΔ 1967, 113 επ.). Ακολούθησε η προσπάθεια της Επιτροπής Φλογαΐτη (Σχέδιο ΚΔΔιαδ 1998).

3. Συγκρότηση Επιτροπής

Με το άρθρο 18 παρ. 24 του Ν 2503/1997 (Α' 107) συνεστήθη Επιτροπή Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας κατά το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος. Έργο της Επιτροπής ήταν η αναθεώρηση και συμπλήρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας που είχε καταρτιστεί από παλαιότερη νομοπαρασκευαστική επιτροπή, η οποία είχε συγκροτηθεί σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν 2225/1994 (Α' 121) και με την απόφαση αριθμ. 3619/20.10.1994 του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης. Η διάταξη του άρθρου 18 παρ. 24 του Ν 2503/1997 προέβλεπε τη συγκρότηση της Επιτροπής με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης από έναν Καθηγητή Διοικητικού Δικαίου του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών ή από έναν ανώτερο ή ανώτατο δικαστικό λειτουργό, εν ενεργεία, ή συνταξιούχο, ως πρόεδρο, και έως 15 μέλη, τα οποία μπορεί να είναι μέλη του Συμβουλίου Επικρατείας εν ενεργεία ή συνταξιούχος, μέλη των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, μέλη Δ.Ε.Π. ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επιστήμονες κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος στο δημόσιο δίκαιο. Στην Επιτροπή αυτή μπορεί να αποσπώνται ή να διατίθενται, με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, και του καθ' ύλην αρμόδιου υπουργού, ως υπεράριθμα μέλη της Επιτροπής, υπάλληλοι του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείτο πριν τη θέση σε ισχύ του άρθρου 51 παρ. 1 του Ν 1892/1990.

Η Συντακτική Επιτροπή του ΚΔΔιαδ, αποτελέσθηκε από τους Χ. Μακρίδη, επ. σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας, Γ. Παπαγιαννόπουλο, πρόεδρο εφετών Διοικητικών

Δικαστηρίων ε.τ., *Β. Καρακώστα*, πρόεδρο εφετών Διοικητικών Δικαστηρίων, *Κ. Πισπιρίγκο*, πάρεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας και *Επ. Σπηλιωτόπουλο*, καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

4. Αιτιολογική έκθεση Ν 2690/1999

Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση που συνόδευε το σχέδιο κατά την κατάθεσή του στη Βουλή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 18 και 24 του άρθρου 18 του Ν 2503/1997, συγκροτήθηκε επιτροπή, για τη σύνταξη Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας κατά το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος. Η ανάγκη για την κατάρτιση ενός Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας απορρέει από τις σύγχρονες τάσεις που χαρακτηρίζουν τη Δημόσια Διοίκηση, αναφορικά με τη διαχείριση των υποθέσεων των πολιτών και τις αρχές που πρέπει να διέπουν τις σχέσεις των τελευταίων με το κράτος. Παράλληλα, η πολυπλοκότητα των διαδικασιών, σε συνδυασμό με την πολυνομία που ταλαιπωρεί τόσο τους πολίτες, όσο και τις ίδιες τις δημόσιες υπηρεσίες, επιβάλλουν τη σύνταξη του Κώδικα, με τον οποίο επιδιώκεται η δημιουργία κλίματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης που οδηγεί στην αποτελεσματική συνεργασία Δημοσίου και πολιτών, χωρίς τριβές και προβλήματα, που προκαλούνται από την άγνοια ή την ασάφεια των κανόνων δικαίου. Ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας θέτει όρους για την επικοινωνία και τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών, με βάση τις αρχές της διαφάνειας της ίσης μεταχείρισης και του σεβασμού της προσωπικότητας και έτσι συμβάλλει στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη και στην αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης. Η Επιτροπή σύνταξης του Κώδικα άρχισε τις εργασίες της την 1η Οκτωβρίου 1997, πραγματοποίησε δε, ως το τέλος των εργασιών της (3 Ιουλίου 1998), είκοσι εννιά (29) συνεδριάσεις. Μετά την ανασύστασή της δε την 30ή Νοεμβρίου 1998, προς εξέταση των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν εν τω μεταξύ, αναφορικά με το Σχέδιο του Κώδικα, από τη Διάρκη Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης της Βουλής και ως το τέλος της συγκεκριμένης αυτής εργασίας της (18 Δεκεμβρίου 1998), πραγματοποίησε άλλες πέντε (5) συνεδριάσεις. Η Επιτροπή, ύστερα από μελέτη του υπό αναθεώρηση Σχεδίου, έκρινε ότι η ύλη του Κώδικα πρέπει να περιοριστεί στους κανόνες διοικητικής διαδικασίας και να μην περιλάβει κανόνες ουσιαστικού διοικητικού δικαίου. Γι' αυτό, στο νέο Σχέδιο δεν έχουν περιληφθεί οι περισσότεροι κανόνες ουσιαστικού διοικητικού δικαίου και όλοι οι κανόνες δικονομικού δικαίου που είχαν προταθεί με το υπό αναθεώρηση Σχέδιο. Σε οριακές δε μόνο περιπτώσεις το νέο Σχέδιο συμπεριέλαβε κανόνες ουσιαστικού δικαίου, γιατί κρίθηκε ότι είναι απόλυτα συναφείς με τους διαδικαστικούς κανόνες. Επίσης, η Επιτροπή έκρινε ότι ο Κώδικας δεν θα πρέπει να περιέχει ορισμούς, πλην εκείνων που είναι απολύτως απαραίτητοι για τη σαφή διατύπωση των διατάξεων. Πολλοί διαδικαστικοί κανόνες που είχαν προταθεί με το υπό αναθεώρηση Σχέδιο, περιελήφθηκαν και στο νέο Σχέδιο που έγινε τελικώς νόμος. Προστέθηκαν, όμως, και άλλοι κανόνες, οι οποίοι προβλέπονται ήδη από τη νομοθεσία ή έχουν καθιερωθεί από τη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας, πάντως με ορισμένες μεταβολές, οι οποίες αποσκοπούν στην εύρυθμη λειτουργία της Διοίκησης, αλλά και στη μεγαλύτερη προστασία των διοικουμένων. Χρησιμοποιήθηκε δε η τρέχουσα ορολογία, ώστε οι προτεινόμενοι κανόνες να είναι εύκολα κατανοητοί και να μην δημιουργούνται συγχύσεις, ενώ έγινε προσπάθεια διατύπωσής τους με τρόπο που να επιτρέπει την εξέλιξή τους από τη νομολογία και την επιστήμη. Εξάλλου, αποφεύχθηκε κατά το δυνατόν η πρόταση κανόνων δικαίου που εύκολα οδηγούν σε τυπικές ακυρότητες, οι οποίες, όπως είναι γνωστό, συνεπάγονται εκκρεμότητες και βραδύτητα της διοικητικής

δράσης, αλλά και ταλαιπωρία των διοικουμένων. Το νέο Σχέδιο περιλαμβάνει πέντε (5) Κεφάλαια, στα οποία εντάσσονται συστηματικά 27 άρθρα, καθώς και ένα Έκτο Κεφάλαιο τελικών και μεταβατικών διατάξεων.

5. Φύση και χαρακτηριστικά

5.1. Ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας είναι διοικητικός κώδικας κατά την έννοια του άρθρου 76 παρ. 6 του Συντ. Χωρίς να δίνει τον ορισμό της διοικητικής διαδικασίας, τη ρυθμίζει, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

5.2. Διοικητική διαδικασία είναι ένα σύστημα ενεργειών διοικητικών οργάνων και διοικουμένων που έχει ως σκοπό να διαμορφωθεί η βούληση του αρμοδίου διοικητικού οργάνου προκειμένου τελικώς να παραχθεί και εκτελεστεί διοικητική πράξη ή να συναφθεί και εκτελεστεί διοικητική σύμβαση. Αντιθέτως, το άρθρο 9 του γερμανικού Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, εμφορείται από μια στενότερη αντίληψη: διοικητική διαδικασία είναι «η δραστηριότητα των αρμοδίων οργάνων, η οποία παράγει εξωτερικά αποτελέσματα προς τους διοικουμένους και σκοπεί στον έλεγχο των προϋποθέσεων, την προπαρασκευή και την έκδοση μιας διοικητικής πράξης, ή τη σύναψη μιας σύμβασης διοικητικού δικαίου». Με άλλα λόγια, κατά το γερμανικό Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, η διοικητική διαδικασία δεν περιλαμβάνει τη διαδικασία σχηματισμού της βούλησης και κατάρτισης της πράξης στο εσωτερικό της διοίκησης ούτε τις σχέσεις των διοικητικών οργάνων μεταξύ τους, αλλά μόνο τις σχέσεις της διοίκησης με τους διοικουμένους.

5.3. Ο ΚΔΔιαδ δεν έχει υπερνομοθετική ισχύ. Εφαρμόζεται, όταν δεν υπάρχουν ειδικές διαδικαστικές διατάξεις (ΣτΕ 2322/2007, 3648/2010, ΣτΕ ΕΑ 669/2009). Μπορεί να τροποποιηθεί με μεταγενέστερο τυπικό νόμο. Αφορά μόνο το διαδικαστικό διοικητικό δίκαιο και όχι το αμιγώς ουσιαστικό (στο οποίο μόνο κατ' εξαίρεση αναφέρεται). Ο ΚΔΔιαδ δεν περιέχει ορισμούς πλην εκείνων που είναι απολύτως απαραίτητοι για τη σαφή διατύπωση των διατάξεων. Για τη μη τήρηση των επιταγών του ΚΔΔιαδ από τη Διοίκηση, δεν προβλέπονται ως ένομες συνέπειες αστικές αξιώσεις των ενδιαφερομένων ή πειθαρχική ευθύνη των υπαλλήλων (αυτά ρυθμίζονται από άλλες διατάξεις).

Πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα

[3] Υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής

(άρθρο 1 ΚΔΔιαδ)

1. Η εφαρμογή του ΚΔΔιαδ αφορά γενικά τους διοικουμένους

- Είτε έχουν την ελληνική ιθαγένεια
- Είτε είναι αλλοδαποί ή και ανιθαγενείς

[άρθρα 2 παρ. 1 και 2, 5 παρ. 2, 10 παρ. 1 και 3, 20 παρ. 1 και 2, 25 και 3 Συντ., άρθρο 1 και 16 ΕΣΔΑ, άρθρα 2, 16, 26 ΔΣ ΟΗΕ, άρθρο 24 παρ. 1 Ν 1599/1986]

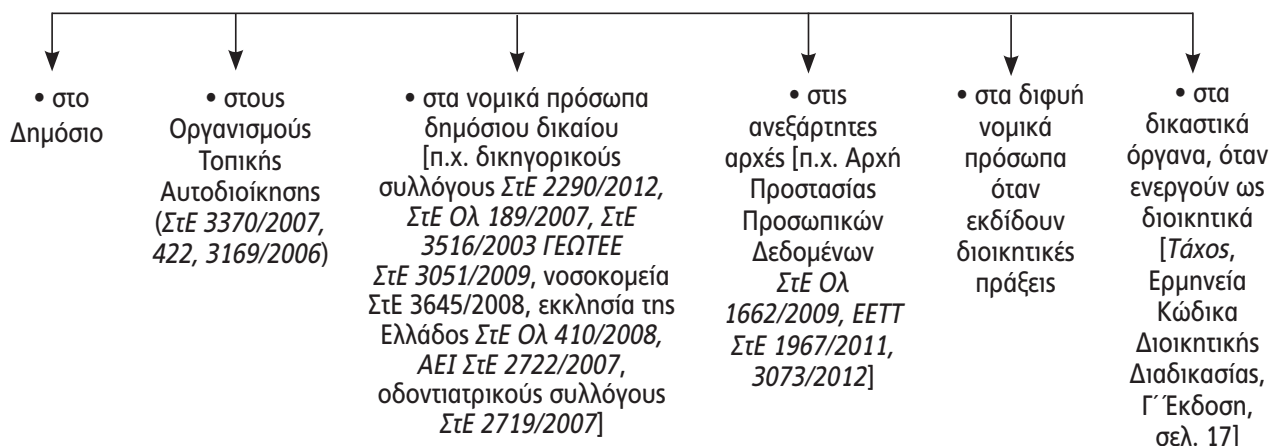
2. Υποκείμενα του διοικητικού δικαίου είναι γενικά τα πρόσωπα

- Φυσικά (ΑΚ 34)
- Νομικά (ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ) [ΑΚ 61 επ.]

[4] Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής

(άρθρο 1 ΚΔΔιαδ, όπως τροποποιήθηκε από το Ν 4250/2014, ΦΕΚ Α' 161 και το άρθρο 7 παρ. 1 Ν 4325/2015, ΦΕΚ Α' 47)

■ Οι διατάξεις του ΚΔΔιαδ εφαρμόζονται:

■ Επίσης, κατ' εξαίρεση με το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν 4325/2015 επεκτάθηκε το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής των άρθρων 4-7 και 12 του ΚΔΔιαδ στα εξής ΝΠΙΔ:

ΝΠΙΔ που ανήκουν στο Κράτος

ΝΠΙΔ που επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους

ΝΠΙΔ και Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ) του Κεφαλαίου Α' του Ν 3429/2005

Νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις των ΟΤΑ

Ερμηνευτικά σχόλια

■ Άρθρο 1 - Πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα

1. Περιεχόμενο

Κατά την αρχική διατύπωση του Ν 2690/1999 «Οι διατάξεις του Κώδικα αυτού εφαρμόζονται στο Δημόσιο, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και στα άλλα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου».

Στη συνέχεια το άρθρο 1 του Ν 2690/1999 τροποποιήθηκε από το Ν 4250/2014 «Διοικητικές Απλουστεύσεις - Καταργήσεις, Συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων και Υπηρεσιών του Δημοσίου Τομέα - Τροποποίηση Διατάξεων του ΠΔ 318/1992 (Α' 161) και λοιπές ρυθμίσεις» (Α' 74/26.3.2014 - Διορθ. σφαλμ. στο ΦΕΚ Α' 111/7.5.2014) ως εξής: «Οι διατάξεις του Κώδικα αυτού εφαρμόζονται στο Δημόσιο, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και στα άλλα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, εκτός αν άλλως ορίζεται σε επιμέρους διατάξεις».

Δεν φαίνεται η τροποποίηση που έγινε με το Ν 4250/2014 να επιφέρει κάποια ουσιώδη διαφοροποίηση, αφού ο ΚΔΔιαδ εφαρμοζόταν πάντοτε επικουρικώς στις έννομες σχέσεις διοικητικού δικαίου, όταν δηλαδή δεν υπήρχε ειδικός κανόνας διοικητικής διαδικασίας.

Ωστόσο, με το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν 4325/2015 «Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης - Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις» (Α' 47/11.5.2015) προστέθηκε δεύτερο εδάφιο στο άρθρο 1 του Ν 2690/1999: «Ειδικά οι διατάξεις των άρθρων 4 έως 7 και του άρθρου 12 του παρόντος εφαρμόζονται αναλόγως στα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ΝΠΙΔ) που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, στα ΝΠΙΔ και τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) του Κεφαλαίου Α' του Ν 3429/2005, καθώς και στα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις των ΟΤΑ, εντός ή εκτός της Γενικής Κυβέρνησης».

2. Αιτιολογική έκθεση

Στην αιτιολογική έκθεση του ΚΔΔιαδ αναφέρεται ότι με το άρθρο 1 προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, στο οποίο περιλαμβάνονται το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα άλλα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου. Πρόκειται, δηλαδή, για το σύνολο των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου, των οποίων τα όργανα και οι αρχές χαρακτηρίζονται ως διοικητικά. Δεν κρίθηκε σκόπιμη η εφαρμογή του Κώδικα και στα νομικά πρόσωπα που περιλαμβάνονται εκάστοτε στην ευρύτερη έννοια της Δημόσιας Διοίκησης, η οργάνωση και λειτουργία των οποίων διέπεται, κατά κανόνα, από το ιδιωτικό δίκαιο. Μόνο δε όταν η νομοθεσία προβλέπει, κατ' εξαίρεση, αρμοδιότητα των νομικών τούτων προσώπων να εκδίδουν διοικητικές πράξεις εφαρμόζονται και σε αυτά, κατά τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, οι διατάξεις του Κώδικα (Σχετική η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας για τα νομικά πρόσωπα με διφυή χαρακτήρα).

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του που συνοδεύει το Ν 4325/2015 το Κεφάλαιο 3 (άρθρα 7-13) καθιερώνει ή επεκτείνει δικαιώματα των πολιτών στις καθημερινές συναλλα-

γές τους με την διοίκηση και εισάγει μέτρα επιτάχυνσης των διαδικασιών και καταπολέμησης της γραφειοκρατίας, ιδίως με θεσμούς και διαδικασίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Με την προτεινόμενη ρύθμιση της παραγράφου 1 του άρθρου 7 προωθείται η επέκταση συγκεκριμένων διατάξεων του Ν 2690/1999, που ρυθμίζει θέματα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στις σχέσεις Κράτους-Πολίτη και στα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, στα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) του Κεφαλαίου Α΄ του Ν 3429/2005 (Α΄ 314), καθώς και στα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις των ΟΤΑ, εντός ή εκτός της Γενικής Κυβέρνησης. Με την εν λόγω διάταξη, οι φορείς του ανωτέρω διευρυμένου πεδίου εφαρμογής υποχρεούνται στην τήρηση των ρυθμιζόμενων από συγκεκριμένες διατάξεις του Ν 2690/1999 θεμάτων, δηλαδή της αυτεπάγγελτης ενέργειας της διοίκησης, των αιτήσεων προς τη διοίκηση, της διεκπεραίωσης υποθέσεων από τη Διοίκηση, της πρόσβασης σε έγγραφα, της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου, της αμεροληψίας των διοικητικών οργάνων, καθώς και της τήρησης πρωτοκόλλου υπηρεσίας και χορήγησης βεβαίωσης για την καταχώρηση εγγράφου.

3. Υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής

Γενικά, γίνεται δεκτό ότι υποκείμενα του διοικητικού δικαίου και αποδέκτες των διατάξεων του ΚΔΔιαδ είναι τα φυσικά πρόσωπα (ΑΚ 34) αλλά και τα νομικά πρόσωπα (ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ) [ΑΚ 61 επ.]. Η εφαρμογή του ΚΔΔιαδ αφορά γενικά τους διοικουμένους, είτε έχουν την ελληνική ιθαγένεια, είτε είναι αλλοδαποί ή και ανιθαγενείς (άρθρα 2 παρ. 1 και 2, 5 παρ. και 2, 10 παρ. 1 και 3, 20 παρ. 1 και 2, 25 παρ. και 3 Συντ., άρθρο 1 και 16 ΕΣΔΑ, άρθρα 2, 16, 26 Δ.Σ. ΟΗΕ, άρθρο 24 παρ. 1 Ν 1599/1986).

4. Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής

4.1. Εν γένει το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ

Οι διατάξεις του ΚΔΔιαδ εφαρμόζονται στο Δημόσιο - Κράτος με τις υπηρεσίες του (κεντρικές και αποκεντρωμένες - βλ. 101 Συντ.), στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης - 102 Συντ. (ΣτΕ 3370/2007, 422, 3169/2006), στα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου [π.χ. δικηγορικούς συλλόγους ΣτΕ 2290/2012, Ολ 189/2007, 3516/2003 ΓΕΩΤΕΕ ΣτΕ 3051/2009, νοσοκομεία ΣτΕ 3645/2008, εκκλησία της Ελλάδος ΣτΕ Ολ 410/2008, Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ΣτΕ 2722/2007, οδοντιατρικούς συλλόγους ΣτΕ 2719/2007], στις ανεξάρτητες αρχές - βλ. άρθρα 9Α, 15 παρ. 2, 19 παρ. 2, 101Α, 103 παρ. 7 και 9 του Συντ., 2 του Ν 3051/2002 (Α΄ 220) (π.χ. Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων ΣτΕ Ολ 1662/2009, ΕΕΤΤ ΣτΕ 1967/2011, 3073/2012), στα διφυή νομικά πρόσωπα όταν εκδίδουν διοικητικές πράξεις, στα δικαστικά όργανα, όταν ενεργούν ως διοικητικά (Τάχος, Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, Γ΄ Έκδοση, σελ. 17). Όλα τα όργανα των ανωτέρω νομικών προσώπων οφείλουν να ενεργούν κατά τρόπο που προβλέπεται από τον ΚΔΔιαδ.

4.2. Τα ΝΠΙΔ

4.2.1. Στα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, τα οποία δεν είναι διφυή, ο ΚΔΔιαδ δεν εφαρμόζεται (βλ. όμως σχετικά κάποιες αμφιβολίες του ΣτΕ στην απόφαση 4866/2013 για τα «Ολυμπιακά Ακίνητα ΑΕ»).

4.2.2. Κατ' εξαίρεση, όμως με το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν 4325/2015 ορίστηκε ότι οι διατάξεις των άρθρων 4 έως 7 και του άρθρου 12 του παρόντος εφαρμόζονται αναλόγως:

- α) στα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ΝΠΙΔ) που ανήκουν στο κράτος,
- β) στα ΝΠΙΔ που επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους,
- γ) στα ΝΠΙΔ και τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) του Κεφαλαίου Α' του Ν 3429/2005 (Α' 314).

Σύμφωνα με το Κεφάλαιο Α' του νόμου αυτού, δημόσια επιχείρηση νοείται κάθε ανώνυμη εταιρεία, στην οποία το ελληνικό δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ή της χρηματοοικονομικής συμμετοχής του ή των κανόνων που τη διέπουν. Η άσκηση αποφασιστικής επιρροής από το ελληνικό δημόσιο τεκμαίρεται όταν το ελληνικό δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου χρηματοδοτούμενα από το ελληνικό δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό ή άλλες δημόσιες επιχειρήσεις υπό την έννοια του παρόντος νόμου: είναι κύριοι μετοχών που εκπροσωπούν την απόλυτη πλειοψηφία του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της ή ελέγχουν την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου στη γενική της συνέλευση ή δύνανται να διορίζουν το ήμισυ πλέον ενός των μελών του διοικητικού της συμβουλίου ή χρηματοδοτούν την ετήσια δραστηριότητά της σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό (άρθρο 1 παρ. 2 Ν 3429/2005). Ως «δημόσια επιχείρηση» νοείται και κάθε ανώνυμη εταιρεία συνδεδεμένη με άλλη δημόσια επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 42 ε παρ. 5 του ΚΝ 2190/1920, όπως ισχύει.

Στα ως άνω ΝΠΙΔ δεν συμπεριλαμβάνονται οι εταιρείες για τις οποίες εφαρμόζεται το Κεφάλαιο Β' του Ν 3429/2005, δηλαδή αα) οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων μετοχές έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά (χρηματιστήριο), εφόσον το Δημόσιο ή τα ως άνω νομικά πρόσωπα εξακολουθούν να συμμετέχουν στο μετοχικό τους κεφάλαιο με οποιοδήποτε ποσοστό συμμετοχής, ββ) οι ανώνυμες εταιρείες που είναι συνδεδεμένες με τις εισηγμένες εταιρείες της προηγούμενης περίπτωσης, κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5 του ΚΝ 2190/1920, γγ) οι ανώνυμες εταιρείες ως προς τις οποίες έχει αποφασιστεί η έναρξη διαδικασιών αποκρατικοποίησης δια της εισαγωγής μετοχών τους σε οργανωμένη αγορά, με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων του Ν 3049/2002 (ΦΕΚ Α' 212), δδ) οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων το δικαίωμα διορισμού της πλειοψηφίας των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων της διοίκησης ή το δικαίωμα άσκησης της διαχείρισης της επιχείρησης έχει μεταβιβασθεί εν όλω ή εν μέρει από το Δημόσιο σε τρίτους που δεν αποτελούν πρόσωπα της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων του Ν 3049/2002 (ΦΕΚ Α' 212) εφόσον το Δημόσιο ή τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 2 του άρθρου 1 Ν 3429/2005 εξακολουθούν να συμμετέχουν στο μετοχικό τους κεφάλαιο με οποιοδήποτε ποσοστό συμμετοχής (όπως η περ. δ' προστέθηκε στην παρ. 5 του άρθρου 1 με το άρθρο 42 του Ν 3891/2010 (ΦΕΚ Α' 188)).

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εποπτεύοντος Υπουργού, υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του νόμου αυτού, εφαρμοζομένων αναλόγως, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (εκτός των δημοσίων επιχειρήσεων) χρηματοδοτούμενα από το Δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό («Οργανισμοί»), καθώς και

δημόσιες επιχειρήσεις που έχουν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής του Κεφαλαίου αυτού.

δ) στα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις των ΟΤΑ. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται αναλόγως στα εν λόγω ΝΠΙΔ ανεξαρτήτως αν υπάρχουν ή όχι στη Γενική Κυβέρνηση.

Αυτό σημαίνει ότι με την εν λόγω διάταξη του Ν 4325/2015, οι φορείς του ανωτέρω διευρυμένου πεδίου εφαρμογής υποχρεούνται στην τήρηση των ρυθμιζόμενων από συγκεκριμένες διατάξεις του Ν 2690/1999 θεμάτων, δηλαδή της αυτεπάγγελτης ενέργειας της διοίκησης, των αιτήσεων προς τη διοίκηση, της διεκπεραίωσης υποθέσεων από τη Διοίκηση, της πρόσβασης σε έγγραφα, της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου, της αμεροληψίας των διοικητικών οργάνων, καθώς και της τήρησης πρωτοκόλλου υπηρεσίας και χορήγησης βεβαίωσης για την καταχώρηση εγγράφου.

4.3. Ειδικές περιπτώσεις

4.3.1. Εκκλησία της Ελλάδος

Λόγω της ειδικότερης φύσεως και του χαρακτήρα των θεμάτων που ρυθμίζονται από τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος, δεν εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, οι σχετικές με τα συλλογικά όργανα της Διοικήσεως διατάξεις του ΚΔΔιαδ, ως προς τα εν λόγω θέματα, εφόσον ως προς αυτά, περιέχεται σχετική, έστω και κατ' αρχήν, ρύθμιση στις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη, η οποία, στην περίπτωση αυτή, τυγχάνει αποκλειστικής εφαρμογής. Σε περίπτωση όμως πλήρους έλλειψης σχετικής ρυθμίσεως, ως προς ορισμένο θέμα, από τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη, εφαρμόζονται συμπληρωματικώς, ενόψει του υπάρχοντος κενού, οι σχετικές, ως προς το θέμα αυτό, ρυθμίσεις του ΚΔΔιαδ (ΣτΕ Ολ 410/2008).

4.3.2. Δημόσιος Τομέας

Δεν υπάγεται στον ΚΔΔιαδ (με την εξαίρεση της ανάλογης εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 4-7 και 12 του Ν 2690/1999, βάσει του άρθρου 7 παρ. 1 του Ν 4325/2015) η διοικητική δράση των φορέων του δημοσίου τομέα που είναι οργανωμένοι τυπικά ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (παλαιότερα ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΡΤ, Ολυμπιακή Αεροπορία, ΟΣΕ, βλ. Ν 3429/2005, άρθρο 51 παρ. 1 Ν 1892/1990 κ.λπ.).

Για παράδειγμα, το ΝΣΚ έχει γνωματεύσει ότι η ΔΕΗ ως ανώνυμη εταιρεία δεν υπάγεται στις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και ειδικότερα στα άρθρα 4 και 5 αυτού τα οποία αφορούν απαντήσεις σε αιτήματα πολιτών, διεκπεραίωση υποθέσεων τους μέσα σε ορισμένη προθεσμία και πρόσβασή τους σε διοικητικά έγγραφα, επειδή ο Κώδικας καταλαμβάνει μόνο τις δημόσιες υπηρεσίες, τα ΝΠΔΔ και τους ΟΤΑ. Στις διατάξεις αυτές όμοια δεν υπάγονται και οι φορείς που εξέρχονται από τον δημόσιο τομέα κατ' εφαρμογή των άρθρων 30 του Ν 1914/1990 και 22 του Ν 1947/1991 όπως η ΔΕΗ και ο ΟΤΕ, καθώς και οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις που συστήνονται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 277 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (ΠΔ 410/1995). Στις δεσμεύσεις και χρηματικές κυρώσεις του άρθρου 5 του Ν 1943/1991 για μη απάντηση σε αιτήματα των πολιτών και μη διεκπεραίωση υποθέσεων τους μέσα σε ορισμένη προθεσμία δεν υπόκεινται ούτε η ΔΕΗ ούτε ο ΟΤΕ και ούτε οι παραπάνω δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις (*Γνωμοδότηση ΝΣΚ 552/2004*).

➔ Όλα αυτά ισχύουν όμως υπό την επιφύλαξη της προαναφερθείσας νέας διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν 4325/2015.

ISSN: 978-960-562-443-9

15362